

УДК 338.246.2

<https://doi.org/10.31498/2225-6725.36.2018.167050>**ТЕОРЕТИЧНІ ТА МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ КРАЇНИ**<https://orcid.org/0000-0001-5689-4355>**Бурак Павло Валерійович**, асистент кафедри «Маркетинг та бізнес-адміністрування», ДВНЗ «Приазовський державний технічний університет», pavel.v.burak@gmail.com<https://orcid.org/0000-0003-3086-0493>**Горохова Тетяна Вадимівна**, кандидат економічних наук, доцент кафедри «Маркетинг та бізнес-адміністрування», ДВНЗ «Приазовський державний технічний університет», tanyagorokhova88@gmail.com**Pavlo Burak**, assistant of the department “Marketing and business-administration”, SHEI “Pryazovskyi State Technical University”**Tatiana Gorokhova**, Ph.D. (Economics), Associate Professor of the department “Marketing and business-administration”, SHEI «Pryazovskyi State Technical University»***P. Burak, T. Gorokhova. Theoretical and methodological basis of economic security of the country.***

At present, the problem of ensuring economic security is the subject of close attention and study. It has become especially relevant in connection with the ever-increasing degree of openness of economies, their close integration into world economic processes. There is no single approach to determining the essence of economic security in ensuring national security of the country. Most often, national security is defined as a social phenomenon that characterizes the protection of the vital interests of the individual, society and the state from dangers and threats. The long-term experience of developed countries shows that the national security of the state is ensured primarily by the state of the country's economy, its real and financial and credit sectors. The economic security of the state is a complex and multifactor system that represents a material basis for the formation of other components of national security. Ensuring economic security is one of the main problems of the state. Ensuring economic security is one of the main problems of the state. Therefore, the state must ensure such a level of security that will ensure the internal and external stability necessary for normal economic functioning, the active participation of the country in the international division of labour and competitiveness. At the same time it will provide the basis for ensuring an adequate level of security.

Бурак П. В., Горохова Т. В. Теоретичні та методологічні основи економічної безпеки країни.

В даний час проблема забезпечення економічної безпеки є предметом пильної уваги і вивчення. Особливої актуальності вона отримала у зв'язку з постійно зростаючим ступенем відкритості економік, їх тісною інтеграцією в світові економічні процеси. Не існує єдиних підходів до визначення сутності економічної безпеки в забезпеченні національної безпеки країни. Найбільш часто національну безпеку прийнято визначати як соціальне явище, яке характеризує захищеність життєво важливих інтересів особистості, суспільства і держави від небезпек і загроз. Багаторічний досвід розвинених країн показує, що національна безпека держави забезпечується перш за все станом економіки країни, її реального і фінансово-кредитного секторів. Економічна безпека держави є складною і багатofакторною системою, яка являє собою матеріальну основу для формування інших компонентів національної безпеки. Забезпечення економічної безпеки є однією з основних проблем держави. Отже, держава повинна забезпечити такий рівень безпеки, який забезпечить внутрішню і зовнішню стабільність, необхідну для нормального економічного функціонування, активної участі країни в міжнародному поділі праці та конкурентоспроможності, в той же час це забезпечить основу для забезпечення достатнього рівня безпеки.

Бурак П. В., Горохова Т. В. Теоретические и методологические основы экономической безопасности страны.

В настоящее время проблема обеспечения экономической безопасности является предметом пристального внимания и изучения. Особую актуальность она получила в связи с постоянно увеличивающейся степенью открытости экономик, их тесной интеграцией в мировые экономические процессы. Не существует единых подходов к определению сущности экономической безопасности в обеспечении национальной безопасности страны. Наиболее часто национальную безопасность принято определять как социальное явление, которое характеризует защищенность жизненно важных интересов личности, общества и государства от опасностей и угроз. Многолетний опыт развитых стран показывает, что национальная безопасность государства обеспечивается прежде всего состоянием

экономики страны, ее реального и финансово-кредитного секторов. Экономическая безопасность государства представляет собой сложную и многофакторную систему, которая представляет собой материальную основу для формирования других компонентов национальной безопасности. Обеспечение экономической безопасности является одной из основных проблем государства. Следовательно, государство должно обеспечить такой уровень безопасности, который обеспечит внутреннюю и внешнюю стабильность, необходимую для нормального экономического функционирования, активного участия страны в международном разделении труда и конкурентоспособности, в то же время это обеспечит основу для обеспечения достаточного уровня безопасности.

Постанова проблеми. Досягнення економічної безпеки є однією з життєво важливих проблем розвитку будь-якої держави. Всі сфери життєдіяльності людини містять ризики та небезпеки, які необхідно враховувати при визначенні та здійсненні цілей, висунутих суспільством. Економічна безпека є базисом для забезпечення національної безпеки країни в цілому і її сталого соціально-економічного розвитку.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Вивченням питань формування системи економічної безпеки займалася велика кількість вітчизняних і зарубіжних вчених-економістів, до числа яких відносяться: Л. Абалкін, Ю. Алтухов, О. Баранівський, В. Засанській, Ф. Євдокимов, В. Кириленко, В. Гончаров, В. Припотень, К. Вудруфф, С. Гудвін, Р. Кейлі, Л. Олві, Е. де Сото, Ф. Шнайдер та ін. Однак питання економічної безпеки і досі є актуальним, бо у більшості наукових розвідок мало уваги приділено даному поняттю.

Мета статті. Основним завданням даної статті є систематизація основних підходів до поняття «Економічна безпека», які були сформовані за недовгий час існування даної науки.

Результати дослідження. «Економічна безпека» є порівняно новою категорією економіки, що увійшла в науковий обіг лише в першій половині ХХ ст., а її вплив на загальнонаціональному рівні став розглядатися лише в 1970 роках. Незважаючи на це навіть до початку нинішнього століття «Економічна безпека» не змогла стати самостійною дисципліною. Пов'язано це було, на думку авторів, з двома причинами. В першу чергу з тим, що існувало дуже багато думок різних вчених, які працювали в цій галузі. По-друге, існував слабкий поділ економічної безпеки та інших напрямків економіки, що ускладнювало встановлення чітких меж досліджень. В основному, велика кількість думок в конкретних завданнях має позитивні властивості, але коли потрібно переходити від теоретичних основ до практичних дій, потрібні більш згуртовані підходи, для прийняття чітких рішень. Дані фактори створюють додаткові труднощі в наукових дослідженнях «Економічної безпеки», так як неможливо з повною упевненістю спиратися на вже сформульовані теорії через їх значну спірність.

Проблеми з безпекою в країні (зокрема, Україні), як правило, обумовлені нездатністю держави вжити превентивних заходів або якщо вона не виконує їх вчасно. Отже, держава повинна забезпечити такий рівень безпеки, який буде створювати внутрішню і зовнішню стабільність, необхідну для нормального економічного функціонування, активної участі країни в міжнародному поділі праці та конкурентоспроможності, в той же час це забезпечить основу для забезпечення достатнього рівня безпеки.

«Економічна безпека» є порівняно новим поняттям, яке отримало офіційний статус лише 17 грудня 1985 р. на 40-й сесії Генеральної Асамблеї ООН. В цей день на засіданні була прийнята резолюція «Міжнародна економічна безпека». Цей документ лише позначав наступну позицію ООН: «Генеральна Асамблея вважає, що спільні зусилля щодо сприяння справедливим та взаємовигідним міжнародним економічним відносинам сприятимуть економічному добробуту кожної держави та встановленню нового міжнародного економічного порядку» [1].

Сам термін «Економічна безпека» ввійшов у науковий обіг приблизно за пів століття до 40-ї Генеральної Асамблеї ООН. Він отримав широке визнання в США при

пошуку шляхів виходу з Великої Депресії (1930-ті роки). У 1933г. адміністрація Франкліна Рузвельта ввела економічну політику під назвою «Нова Угода», з метою виведення країни з масштабної економічної кризи. У рамках «Нової Угоди» 32й президент США в червні 1934г. створив спеціальний державний орган - Комітет з економічної безпеки (КЕБ), який очолив Френсіс Перкінс. До складу Комітету входили міністри юстиції, фінансів, торгівлі та глава федеральної служби по надзвичайній допомозі. Перед Комітетом з економічної безпеки було поставлено завдання розробляти рекомендації для підвищення економічної безпеки країни. За два тижня до цього, президент Рузвельт, у своєму зверненні до Конгресу США, повідомив про які саме результатів має домогтися КЕБ: ". . . Я шукаю здоровий засіб, який я можу рекомендувати для забезпечення захисту від кількох великих тривожних чинників у житті, особливо тих, які стосуються безробіття та старіння " [2]. Ніяких зв'язків з силовими аспектами державної політики економічна безпека з самого початку не мала.

Вище зазначено, що термін «Economic security» зародився в США, відповідно значення слова " security" може мати кілька тлумачень [3]. Тобто виступати як у жорсткому сенсі - захист від небезпеки, так і в більш м'якому - фактор забезпечення чогонебудь. Іноді зустрічається також термін " Economic safety", але це швидше виключення з правил і частіше використовується в перекладах статей та ключових авторів, які пишуть не англійською мовою. Враховуючи це, економічну безпеку можна зрозуміти як захисти від загроз, а також забезпечення суб'єкта необхідними для нього ресурсами. З історичної точки зору саме трактування забезпечення ресурсами є більш правильним, але, враховуючи всі зміни, що відбулися з кінця Другої світової війни, вона стає однією з складових поняття «національна безпека». Якщо під час Великої Депресії захист країни був лише слідством захисту своїх громадян, то після Другої світової війни це поняття почало трактуватися навпаки: благополуччя громадян стало наслідком безпеки країни, а не її причиною.

З часу Великої Депресії і до 70-х років ХХ сторіччя проблема економічної безпеки як явища в науковій теорії не піднімалося. Не зустрічалося і саме поняття "економічна безпека", хоча проблеми безпеки, які розглядалися переважно у зв'язку з зовнішніми загрозами, особливо військовими, існували завжди. Пік інтересу до проблеми наукового розуміння економічної безпеки на Заході припадає на кінець 80-х - початок 90-х років минулого сторіччя.

Це пояснюється валютною кризою 70-х років, борговою кризою 80-х років, і, нарешті, розпадом ССРСР на початку 90-х років ХХ століття. Усі ці кризи призвели до більшої відкритості національних економік, економічної інтеграції, що супроводжується зростанням взаємозв'язків між державами, посиленням глобальної економіки світової економіки. В таких умовах одним із ключових завдань багатьох країн світу стало забезпечення національної економічної безпеки.

Розглянемо основні відмінності у підході до економічної безпеки в різних країнах світу.

Поняття "національна економічна безпека" почало активно використовуватися у США з 1970 року [4]. Основними ключовими моментами економічної безпеки США в цей період стали: поліпшення якості товарів американського виробництва, що дало конкурентні переваги на зовнішньому ринку, зменшення залежності держави від зовнішніх запозичень, зміцнення можливостей країни виконувати міжнародні зобов'язання в торгово-економічних та інших галузях. Безпека економіки Сполучених Штатів виступає як найбільш важлива і постійна складова загальнодержавної безпеки країни і закріплена на законодавчому рівні.

Серед найбільш вагомих американських законів для економічної безпеки були:

- У 1996 році закон про економічну безпеку (The Economic Security Act), який зазначив основні питання економічної безпеки загального характеру.

- В 1999 році прийнято закон про освіту для економічної безпеки, який дозволив підвищити ефективність американської освіти та науки.

- Закон про економічну безпеку та відтворення (Act of Economic Security and Recovery Act), який вступив у дію в 2001 році, відрегулював питання податкового законодавства, визначив основні напрями розвитку національної економіки та створення сприятливого митного клімату.

- У наступному році був затверджений закон про створення робочих місць та економічної безпеки, який регулював питання подолання безробіття, ринку праці, економічного та соціального захисту населення [5].

Якщо звернутися до Європи, то можна відзначити, що у Франції питання соціально-економічної безпеки бізнесу почали піднімати в п'ятдесятих роках ХХ століття. В кінці 90-х років уряд Франції ухвалив серію нормативно-правових актів щодо поліпшення соціально-економічного стану безпеки суб'єктів підприємницької діяльності. Це було необхідно у зв'язку з інтеграцією Франції до Європейського Союзу. Соціально-економічна безпека у Франції в кінці ХХ століття регулювалася в трьох напрямках [6]. По-перше, законом було визначено захист майна підприємств, їх інтелектуальної власності, а також захист систем інформації та управління, що належать підприємствам, тобто захист всіх активів підприємств. Наступним напрямком стало впровадження безперервного моніторингу конкурентів на внутрішньому і зовнішньому ринках і визначення критеріїв, за якими підприємства поступають конкурентам. Останнім напрямком було регулювання кризових явищ в економіці з одного боку державою і фахівцями підприємств з іншого. Особливу увагу приділяли виявленню та своєчасному уникненню загроз, які виникали в результаті неефективних управлінських рішень через відсутність інформації, необхідної для управління підприємством. Підтримку економічної безпеки французьких підприємств на належному рівні забезпечувала система, яка мала два рівні. При міністерствах були створені управління з підтримки соціально-економічної безпеки національних підприємств. В їх обов'язки входив захист підприємств та своєчасне забезпечення керівництва необхідною інформацією про можливі економічні загрози. Крім цього, при державному казначействі, із залученням кваліфікованих фахівців з митниці, було сформовано управління з підтримки соціально-економічної безпеки підприємств.

Заходи щодо забезпечення соціально-економічної безпеки підприємств в Великобританії, Італії та Іспанії були подібними. Стабільна і впливова система соціально-економічної безпеки підприємств в цих країнах базується на дієвій нормативно-правовій базі. Прикладом цього виступає Іспанія, в якій стабільність соціально-економічної безпеки компаній забезпечив закон "Про вдосконалення та захист національної промисловості" [7]. В Італії державою підтримуються закордонні підприємства, які є залежними від товарів і послуг італійських підприємств.

Японія перша країна Далекого Сходу, яка яскраво продемонструвала вміння пристосовувати світовий управлінський і технологічний досвід до умов азіатського суспільства, його національних інтересів. Японський уряд усвідомив, що в сучасних економічних умовах, коли відбувається глобалізація економіки, загострюється конкуренція. Державну підтримку і допомогу потребують, перш за все, підприємства малого і середнього бізнесу [8]. Потрібно відзначити, що японцям вдається зберігати основи своєї культури, традиційних інститутів і відносин, видозмінюючи їх тільки в тій мірі, в якій цього вимагають завдання підвищення ефективності та конкурентоспроможності країни та її підприємств в постіндустріальну епоху і період глобального розвитку. Особлива увага приділяється культурі управління і макроекономічного регулювання. Важливим елементом пристосування японської економіки до нових умов став перехід ряду виробничих потужностей за кордон в країни з великими ринками, з більш дешевою робочою силою і сприятливими валютними курсами. Японія перетворилася на найбільшого в світі кредитора, має друге місце (після КНР) за запасами золотовалютних резервів. В результаті була досягнута висока

конкурентоспроможність японських підприємств і, як наслідок, високий соціально-економічний рівень країни. Серед основних характеристик Японії можна назвати: стабільність, сталий розвиток, низький рівень інфляції і високий рівень заощаджень населення, сприятливі умови інвестування, якісну освіту і охорону здоров'я, високий рівень життя, видатні показники тривалості життя та інше. При території в 378 тис. кв. км і населенні в 127 млн. чоловік, на частку Японії припадає до 12% світового промислового виробництва (III місце в світі за обсягом ВВП), кожен четвертий в світі автомобіль або телевізор створений в Японії, і кожне друге торгове судно японське. Японці не тільки якісно живуть, а й багато працюють. В країні одна з найвищих в світі тривалість робочого часу, вона становить 2088 годин на рік (в США 1924 години, в Німеччині 1655 годин), а відпустка зазвичай триває не більше тижня. Японцям властива подвійність світогляду: спокійна адаптація до західного стилю життя і в той же самий час захист національних цінностей і звичаїв. У результаті чого, часто виникає ситуація, коли модель поведінки, вид, одяг запозичені, а мотивація основних життєвих принципів традиційна. На роботі і в політиці зовні японець може вести себе "по-європейськи", але внутрішньо знаходиться в системі традиційних цінностей.

Два основних принципи формують підходи до питань економічної безпеки японських підприємств: 1) розвиток економічної стабільності країни; 2) створення такого внутрішнього середовища, яке б сприяло поліпшенню національних інтересів країни [8]. Японія має певні національні особливості: мала кількість іноземних інвестицій, відносна закритість японського суспільства, що, в свою чергу, впливає на внутрішню політику економічної безпеки. Загальна доктрина національних інтересів Японії була сформована ще в 70-х роках двадцятого століття. Вона охоплювала кілька напрямків: громадську безпеку, військову безпеку країни і зовнішньоекономічну стабільність. Причому головним завданням політики економічної безпеки стало підвищення зовнішньополітичного впливу Японії, заснованого на високому економічному потенціалі. Досягнення цієї мети було здійснено через реалізацію наступних завдань: всебічне сприяння розвитку ринкових відносин в світовій економіці; забезпечення сталого балансу між капіталістичним і соціалістичним шляхами розвитку. У період перетворення і розвитку японської системи економічної безпеки можна виділити дві основні тенденції. По-перше, це імплементація японської економіки в світову, а по-друге, її часткова автономізація в рамках союзу зі Сполученими Штатами. Слід зазначити, що чим більше Японія вважає себе впливовою державою, тим менше консервативних аспектів залишається в її системі економічної безпеки.

Найважливішою з "нових азіатських держав" сучасного світу є Китай. В останні роки цій країні належить важливе місце не тільки в регіональному, а й у світовому масштабі. Однак на міжнародній арені КНР позиціонує себе як країну яка "розвивається". Специфіка китайської економіки (ринок в соціалістичному вигляді), унікальне розташування країни, допомагає їй в загальносвітових господарських зв'язках, додає особливого "колериту" загальним для всього світу економічним питанням в китайському сприйнятті. Це відноситься, зокрема, і до проблеми економічної безпеки, яка для КНР є досить актуальною. В основі китайської трактування економічної безпеки лежить "економічний суверенітет", особливо незалежність в ухваленні рішень [9]. Однак в сучасній КНР, на думку китайських вчених, "немає приводів для оптимізму". Економічний суверенітет знаходиться під тиском потужних груп інтересів, особливо зарубіжних. Забезпеченість Китаю ресурсами "на душу населення" також значно нижче світових показників. Промисловість знаходиться в залежності від іноземного фінансового капіталу, який "вичавлює її прибуток". Багато китайських підприємств повинні "підпорядковуватися" транснаціональним корпораціям і ставати лише "елементом їх виробничого ланцюга» [7]. Таким чином, найбільш важливі загрози для Китаю знаходяться саме в області економічного суверенітету. Для країн, що розвиваються, таких як Китай, економічна безпека найкраще визначається, як здатність забезпечувати

поступове зростання життєвих стандартів всього населення через національний економічний розвиток при збереженні економічної незалежності. Іншими словами, в економічній безпеці є дві сторони «медалі»: конкурентоспроможність і незалежний економічний суверенітет.

Уряд Німеччини підтримує соціально-економічну безпеку компаній через систему соціального страхування. Основні функції держави в цьому напрямку ґрунтуються на діючих законах. Національна політика держави базується на гарантії прав громадян, економічної і соціальної справедливості, сприяє добробуту населення і стримує розподіл суспільства на багатих і бідних. Для досягнення належного рівня економічної безпеки німецьких підприємств, разом зі своїми охоронними структурними підрозділами і незалежними охоронними фірмами, створені державні охоронні агентства, які тісно співпрацюють зі службами федеральної розвідки з питань економічної безпеки підприємств [10].

На сьогоднішній день країни Європейського Союзу в сфері впровадження науково-дослідних і дослідно-конструкторських робіт для підвищення рівня захищеності національних підприємств є впливовими конкурентами Америки і Японії.

Незважаючи на все це, інтерпретація поняття «Економічна безпека» західних і пострадянських вчених істотно відрізняється. Західні вчені, в своїй більшості, визначають у первісному значенні економічну безпеку як здатність індивідів або громад задовольняти свої основні потреби гідно і на постійній основі ^[11]. Якщо брати економічну безпеку країни в цілому, то там бачиться, в основному, захищеність від зовнішніх загроз.

Під час холодної війни економічна безпека розглядалася як оптимальне співвідношення витрат на обороноздатність країни і ефективністю економіки країни в цілому [12].

Розкриваючи визначення економічної безпеки можна виходити з різних трактувань. Економічну безпеку можна визначити як можливість економіки країни в цілому та її регіонів окремо забезпечувати стабільний розвиток і відповідний захист економічних інтересів індивідів, господарюючих суб'єктів, регіонів і країни [13]. Економічна безпека країни може розглядатися з позиції забезпечення захисту життєво важливих інтересів усіх жителів країни, суспільства і держави в економічній сфері від внутрішніх і зовнішніх загроз.

Більш розгорнуте визначення економічної безпеки передбачає досягнення такого стану економіки, при якому забезпечується досить високий і стійкий економічний ріст, ефективно задоволення економічних потреб, контроль держави за рухом і використанням національних ресурсів, захист економічних інтересів країни на національному і міжнародному рівнях.

У світі існують якісно різні системи і моделі національної безпеки: американська - орієнтована на поєднання зовнішньої і внутрішньої безпеки, яку використовують як зразок більшість держав; японська - з акцентом на внутрішню соціальну безпеку; китайська, яка є найбільш концентрованим вираженням систем безпеки держав, що здійснюють будівництво соціалістичного суспільства; системи, властиві державам, які недавно отримали незалежність і здійснюють глибинну переорієнтацію свого розвитку. Сучасні США, Великобританія, Німеччина, формують свої стратегії економічної безпеки на надлишкових, перш за все фінансових ресурсах, що дозволяє без шкоди економічним інтересам і економічній безпеці виділяти зони господарювання з підвищеним рівнем економічного ризику, забезпечуючи умови для стратегічної, перспективної самодостатності та конкурентоспроможності. Для країн з ринковою, до недавнього часу з перехідною, економікою, які знаходяться в зоні системної кризи (Україна, Росія та інші), найбільш оптимальна модель забезпечення економічної безпеки базується на творчому поєднанні ресурсів стабільності, керованості і дозованого економічного ризику в тих сферах господарювання, де можна отримати максимальну поточну соціально-економічну ефективність, а також створити сприятливі умови для перспективних інноваційних

проектів. Реалізація такої моделі економічної безпеки передбачає раціональне використання точкових технологій господарювання, орієнтованих на максимальну результативність в мінімально стислі терміни.

Висновки. Проведені авторами дослідження показали, що термін «Економічна безпека» є відносно новим поняттям в економічній науці. Цей термін з'явився лише в 1934 р, перші серйозні спроби наукового аналізу цього явища відносяться до 1970-х років. Офіційний статус термін отримав лише в 1985 р, а дослідження комплексних систем національної економічної безпеки з'явилися в Україні лише в середині 1990-х років. Загальновизнаного ж наукового підходу до проблеми досі немає. Крім того, далеко не всі з існуючих теоретичних підходів до розуміння економічної безпеки застосовані в практичній діяльності.

Список використаних джерел:

1. Міжнародна економічна безпека (1985). Резолюція 40-ї сесії Генеральної Асамблеї ООН. [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://undocs.org/en/A/RES/40/173>
2. Історія безпеки (звіти та дослідження) (2015). [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://ssa.gov/history/reports/ces/cesbasic.html>
3. Визначення безпеки в Merriam-Webster Incorporated (2018). [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <https://www.merriam-webster.com/dictionary/security>
4. Olvey L., Dolden J., Kelly R. *The economics of national security*. – Wayne (N.J.), 1984.
5. *GovTrack*. [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <https://www.govtrack.us/congress/bills/>
6. Лекарь С.І. Зарубіжний досвід забезпечення економічної безпеки держави: адміністративно-правовий аспект / С. І. Лекарь // Вісник Харківського національного університету внутрішніх справ. – 2012. – № 4(2). – С. 103–111
7. *Экономическая безопасность: теория, методология, практика* / под науч. ред. Никитенко П.Г., Булавко В.Г.; Институт экономики НАН Беларуси. – Минск: Право и экономика, 2009 – 394с.
8. Васильців Т. Г. Економічна безпека підприємництва України: стратегія та механізми забезпечення: Монографія / Т. Г. Васильців. – Львів: Арал, 2008. – 386 с.
9. Час перегляду старих ідей економічної безпеки. // Chinaview, 2008. [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://nigeria2.mofcom.gov.cn/aarticle/chinanews/200807/20080705638641.html>
10. Європейський центр досліджень безпеки (2018). [Електронний ресурс]. - Режим доступу: http://www.marshallcenter.org/mcpublicweb/mcdocs/files/College/F_Publications/perConcordiam/
11. Інсайт Центр економічного розвитку громади (2018). [Електронний ресурс]. - Режим доступу: https://insightcced.org/wp-content/uploads/2015/08/061615_Insight_ESConcepts_Links.pdf
12. Luciani G. (1988). *The Economic Content of Security*. *Journal of Public Policy* 8, 2, p. 153.
13. Vincent Cable. *What is international economic security?* *International Affairs*. Royal Institute of International Affairs. Vol. 71, No. 2 (Apr., 1995)

References (BSI):

1. *International Economic Security* (1985). *Resolution of the 40th session of the UN General Assembly*. [Electronic resource]. - Access: <http://undocs.org/en/A/RES/40/173>
2. *Security History (Reports & Studies)* (2015). [Electronic resource]. - Access: <http://ssa.gov/history/reports/ces/cesbasic.html>
3. *Definition of Security in Merriam-Webster Incorporated* (2018). [Electronic resource]. - Access: <https://www.merriam-webster.com/dictionary/security>
4. Olvey L., Dolden J., Kelly R. *The economics of national security*. – Wayne (N.J.), 1984.
5. *GovTrack*. [Electronic resource]. - Access: <https://www.govtrack.us/congress/bills/>
6. Lekar', S. I. (2012), "Foreign experience providing economic security: administrative and legal aspects", *Visnyk Kharkivs'koho natsional'noho universytetu vnutrishnikh sprav*, vol. 4 (2), pp. 103—111. [in Ukrainian]
7. Nykytenko, P.H. and Bulavko, V.H. (2009), *Eko' nomycheskaia bezopasnost': teoriya, metodolohiya, praktyka* [Economic security: theory, methodology, practice], *Ynstytut ekonomyky NAN Belarusy Pravo y ekonomyky, Mynsk, Belorussia* [in Russian]
8. Vasyl'tsiv, T.H. (2008), *Ekonomichna bezpeka pidpriemnytstva Ukrainy: stratehiia ta mekhanizmy zabespechennya*: Monography, Aral, L'viv, Ukraine
9. *Time to revise old ideas of economic security*. // Chinaview, 2008. [Electronic resource]. - Access: <http://nigeria2.mofcom.gov.cn/aarticle/chinanews/200807/20080705638641.html>
10. *European Center for Security Studies* (2018). [Electronic resource]. - Access: http://www.marshallcenter.org/mcpublicweb/mcdocs/files/College/F_Publications/perConcordiam/
11. *Insight Center for Community Economic Development* (2018). [Electronic resource]. - Access: https://insightcced.org/wp-content/uploads/2015/08/061615_Insight_ESConcepts_Links.pdf

12. Luciani G. (1988). *The Economic Content of Security*. *Journal of Public Policy* 8, 2, p. 153.

13. Vincent Cable. *What is international economic security?* *International Affairs*. Royal Institute of International Affairs. Vol. 71, No. 2 (Apr., 1995)

Keywords: *national economy; economic security; national security; the state.*

Ключові слова: *економіка країни; економічна безпека; національна безпека; держава.*

Ключевые слова: *экономика страны; экономическая безопасность; национальная безопасность; государство.*

Рецензент: Хаджинова О. В., декан економічного факультету, ДВНЗ «ПДТУ», д.е.н., доцент

Перевірено на плагіат: <https://corp.unicheck.com/library/viewer/report/6834807>